

zarokno, bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin!

KULÎLK

kurdiska elevernas barntidning

KOVARA ZAROKÊN KURD YÊN ŞAGIRT

sal: 1982

hejmar: 6

Xwendevanên delal

Bi alîkariya we hejmara KULÎLK-ê ya şeşan jî derket. Ji boyî alîkariya we em gelekî spas dikin. Lê ji bo ku KULÎLK bikaribe jiyana xwe bidomîne, pêwîst e ku hûn alîkariya xwe jê nebirin. Weke ku hûn dizanin, çawa dara ku neyê avdan û xwedî kirin hişk dibe, wilo jî KULÎLK bê alîkarî û rexneyên we dê biçil-mise û bimire. Em hêvîdarin ku hûn rewşa KULÎLK-ê bidin ber çavên xwe û lê xwedî derkevin.

Sılavan li we dike

KULÎLK

Cegerxwîn

SERXWERABÛNA MIRÎŞKAN

Li welatê me Xerza,
Dîkek hebû şehreza.

Rokê ew çû nav dîka,
Ji wan re go hêdîka:

Rabin bêjin mirîşkan,
Bes xwe bidin enîşkan.

Dîk û mirîşk bûne kom,
Berê xwe dane cem bûm.

Leşker tev de bûne lek,

Hin çeleng û hin kulek.

Berê xwe dane çolê,

Tevlî koç û tev êlê.

Teyra dî ko nagehan,

Hatî leşkerkî giran.

Tev de firîn ji malan,

Berê xwe dane balan.

Ew jî li hev bûne kom,

Yekî rabû gote bûm;

Ey padîşahê teyran,

Wey serbilindê Tûran.

Rabe ser xwe tu mîro,

Ji bo me bêje îro;

Ev leşkerê bê jimar,

Gelo heye jê zerar.

Bûm kenî û gote wan;

Ba kin bazê pehlewan.

Hudhud rabû serefraz;

Wî çû bi lez gote baz:

Go rabe ey tu bazî,

Şeh te îro dixwazî.

Baz çû cem şeh li banî,

Destê xwe l'ser hev danî.

Go ey xwendekarê min,
Zû li min ke barê min,
Bûm gote bazê xwînxwar,
Bi lez rabe here xwar.
Bazî rabû weke şêr,
Firek da xwe hate jêr,
Bazê terî bi rêşî,
Hate cem dîkê pêşî,
Destê wî girt û hejand,
Nitqek jê re dirijand.
"Olan sen nêrelîsin?" (1)
Go em xelkê Bedlîs in.
"Sizin bûrda ne îş war?" (2)
Dîk xeyidî lê da dar.
Bazî şehda xwe anî,
Dîk jî darê xwe danî.
Go bi zor û bi gazin,
Em heqê xwe dixwazin.
Baz go kî ye serleşker?
Go tu nizanî ey ker,
Ez im paşa, ez im mîr,
Ez im şahê cihangîr.
Bazî çû cem dîkê dî,
Dî ko ew jî wekî wî.

(1) Yanî: Kuro tu ji kû yî?

(2) Yanî: Îşê we li vir çî ye?

Tevan go paşa û mîr,
Kesî ne go ez wezîr.

Nefer bûne yûzbaşî,
Heta giha ê paşî,
Bazî rabû çû banî,
Li ber destê bûm danî.

Tilûr tev lê bûne kom,
"Qale ya ey-yûhel qewm"
Ev hatine ji mala xwe,
Divên istiqlala xwe.

Bûm go bazê dilawer,
Gelo kî ye serleşker.
Go tev paşa û mîr in;
Bê wezîr û gizîr in;
Bûm hêdî rabû ser xwe,
Taca xwe da serê xwe.

Go bi taca serê min,
Kes nîne hemberê min,

Rabin wek pehlewana,
Dê em herin ser wana.

Hatin teyrên dubirak
Ba kirin kund û qirak.

Go hon werin binêrin,
Ka em îro çi mêr in,

Dîka xwe de enîşka,
Bû qîrqîra mirîşka.

Go fermana we rabû,
Koma wa j' hev bela bû.

Ê ko kuştin ê ko man;
Hatin gundan bê goman.

Wan jî weke me kurdan,
Destê xwe j'ber xwe berdan.

Elok û tûtik û qaz,
Tev de bûne belengaz.

Tev de ketin koxê reş,
Çîroka me ji we re xweş.

Wek seydayê Cegerxwîn,
Hemî bûne dilbirîn.

CEGERXWÎN

GA Û KER

Rojekê ga diçe cem kerê û jê re dibêje :

- Heyran, evan ez bi vî cotî kuştim. Ev serê mehekê ye ku bi min cot dikin. Ka tu nikarî şîretê li min bikî, ku ez hinekî bêhna xwe vekim? Ker li ga vedigerîne û dibêje :

- Pir hesan e. Îşev ku êm dan te, tu êmê xwe mexwe, wê çaxê tu ê ji cot xelas bî.

Ga dibêje: - Bi xwedê ev gotina te ket serê min.

Êvarê xwediyê ga tê, alifê wî tijî ka û kizin dike, lê ga madê xwe nexweş dike û devê xwe nade êmê xwe. Sibehê xwediyê wî tê ku ga bibe cot, dinêre ku ga mexel e û devê xwe kiriye erdê. Li alifê wî dinêre ku êmê wî hê tevde di cîhê xwe da ye. Mêrik bi lez diçe cem kevaniya xwe û jê re dibêje :

- Bi xwedê gayê me nexweş e... vêca emê çawa bikin? Kevaniya wî dibêje : - Tu dikarî bi kerê û gayê din cot bikî, heta ku ga rihet bibe.

Gotina kevaniyê dikeve serê mêrik. Radibe kerê û gayê din dide ber xwe û dibe cot. Heft-heşt rojan bi wan cot dike. Ker di ber cot de gelekî di westiya. Paşê ker tê cem gayê nexweş û jê re dibêje : - Hevalo, tu dizanî çî ye?

- Ga lê vedigerîne û dibêje: - Xêr e ! Çi qewimiye? Ker dibêje : - Bi xwedê, dengê mêrik û kevaniya wî hate min. Digotin :

- Ga ji bona cot e ! Madem gayê me nexweş e û nema cot jê tê, emê wî şerjêkin û goştê wî ji xwe re bifiroşin. Ga gelekî tirsîya û ji kerê pirsî : - Vêca wê çawa bibe? Kerê got :

- Rehet e. Ku îşev em dane te, tu emê xwe xelas bikî, wextê sibehê bibînin wê bêjin gayê me rehet bûye.

Evarê xwediyê ga dîsa alifê wî tijî ka û kizin kir û çû. Wextê serê sibehê hat, dît ku ga tiştê di êlif de ne hiştiye. Pir kêfa wî hat ku gayê wî rehet bûye. **Ewî** ji xwe re got :

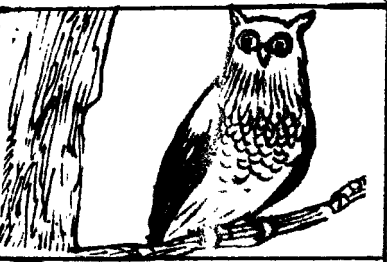
- Vêca ezê bi herdû gaya cot bikim. Bi vî awayî kerê xwe ji cot xelas kir. Çîroka min ji we re xweş.

LÊ GERÎN

Her rêz ji sê peyvan pêk hatiye. Peyvek
ji wan li herdu peyvên din nayê. Gelo
ev peyva kîja ye ?

mange	dest	golik
şîr	mast	gul
sêv	dismal	hermî
pisik	kûçik	kevir
mase	çay	çaydan
palas	dar	kulav
xwelî	zêr	zîv
dê	kursî	bav
dibistan	xweng	bira
av	dest	bêçî
sako	kum	hesin
rocik	kêr	kevçî
dar	kaxet	çem
nexweş	kamyon	nexweşxane
sol	ling	çav
deşt	mih	şîr
kursî	zebeş	mase
hesp	zivistan	havîn
fêkî	şêr	zerzewat
rojname	zebra	ker
xwarin	zinar	vexwarin
berx	berf	baran

NAVÊN HIN TEYRIKAN

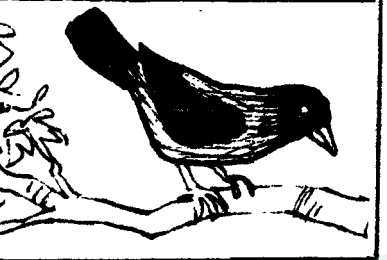
kund

bav: yê nêr
dê : ya mê
zarok: çêlik

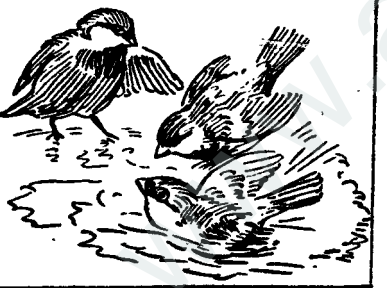
darkut, tiktikok

bav: yê nêr
dê : ya mê
zarok: çêlik

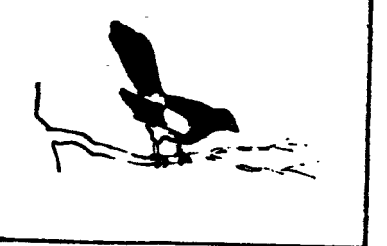
qirag

bav: yê nêr
dê : ya mê
zarok: çêlik

çûkê beytik, çûkên nav gund

bav: yê nêr
dê : ya mê
zarok: çêlik

qijak, qijik

bav: yê nêr
dê : ya mê
zarok: çêlik

HEWŞA DIBISTANA ME

Hewşa dibistana me
Herçar alî lêkirî
Hundir hewşê de bexçe
Jêrî wê rezê tirî

Her sibe ku ez diçim
Berî têkevim dersê
Ez zû bexçe av didim
Bi satil û teneke

Ez ber leman çêdikim
Bi tevrî û bi bêrê
Pelên ku hişk jêdikim
Ji bonî gul pê ve bê

Bexçê dibistana me
Pir hişin e wek kevzê
Gava ku mirov diçê
Bêhna bihuştê jê tê

Hewşa dibistana me
Herçar alî lêkirî
Hundir hewşê de bexçe
Jêrî wê rezê tirî

FIRAT CAWERÎ

MIJÛLÎ

KOMA FÊKÎYAN

Ew tiştên jor, hemî fêkî ne ji xeynî tiştêkî.? Gelo kîjan e.

R I N D Ê

Rindê, keçeke heft salî ye û diçe dibistanê. Mamosta wê li ser tiştên ku gerek zarok bikin peyivîbû. Tiştên ku hatibûn guhê Rindê gelekî li xweşiya wê çûbûn. Gava ku Rindê êvarê hate mal, ji diya xwe pirsî û got :

- Dayê tu hinek pere nadî min ?

Diya Rindê :

- Tu li malê dixwe û vedixwe, tu ê çi bikî ji pera ?

Rindê : - Dayê, ezê ji xwe re firçeyek dîrana bikirim. Îro mamosta min li ser paqijiyê qise kir û tiştên ku digotin gişt rast bûn û divê mirov bike!

Diya Rindê : - De ka bêje bê mamosta we îro çi got ?

Rindê dest pê kir û got : - Ji ber ku xew ji bona zarokan gelekî baş e û ji bo ku bikaribin sibehan zû ji xew rabin, divê zarok êvaran zû rakevin. Sibehan gava ku zarok radibin divê dest û rûyê xwe baş bişon û taştêke baş bixwin. Piştî taştê diranên xwe qenc firçe bikin. Di navbera taştê û firavîne de tiştên ku ji bo diranê zarokan ne baş be nexwin. Ku bû nîvroj, firavîneke xweş bixwin, ku li mal bin dîsa diranên xwe bişon. Berî ku êvarê rakevin diranên xwe û dest û ruwên xwe qenc bişon. Sibeh û navrojan zarok bixwe dikarin dest, rû û diranên xwe bişon. Lê êvaran di-

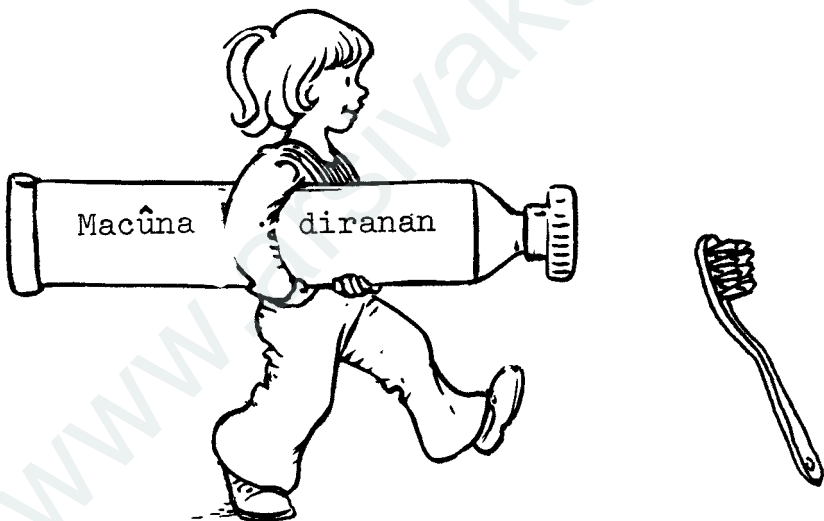
vê diya wan, yan jî bavê wan alîkariya wan bike û li diranê wan binêre bê ka paqij bûne yan na? Ji ber ku xwarin di ber diranan de bimîne û mirov rakeve, ew xwarin diranan pir xerab dike. Ji ber vê yekê gelekî pêwîste ku kesek mezin diranên zarokan kontrol bike.

Tiştên ku Rindê gotin ketin serê diya wê. Roja din dayka Rindê wê bir û çûn dikanê. Ji Rindê re firçeyek diranan yek biçûk û ji xwe re yeke mezin kirin û hatin mal.

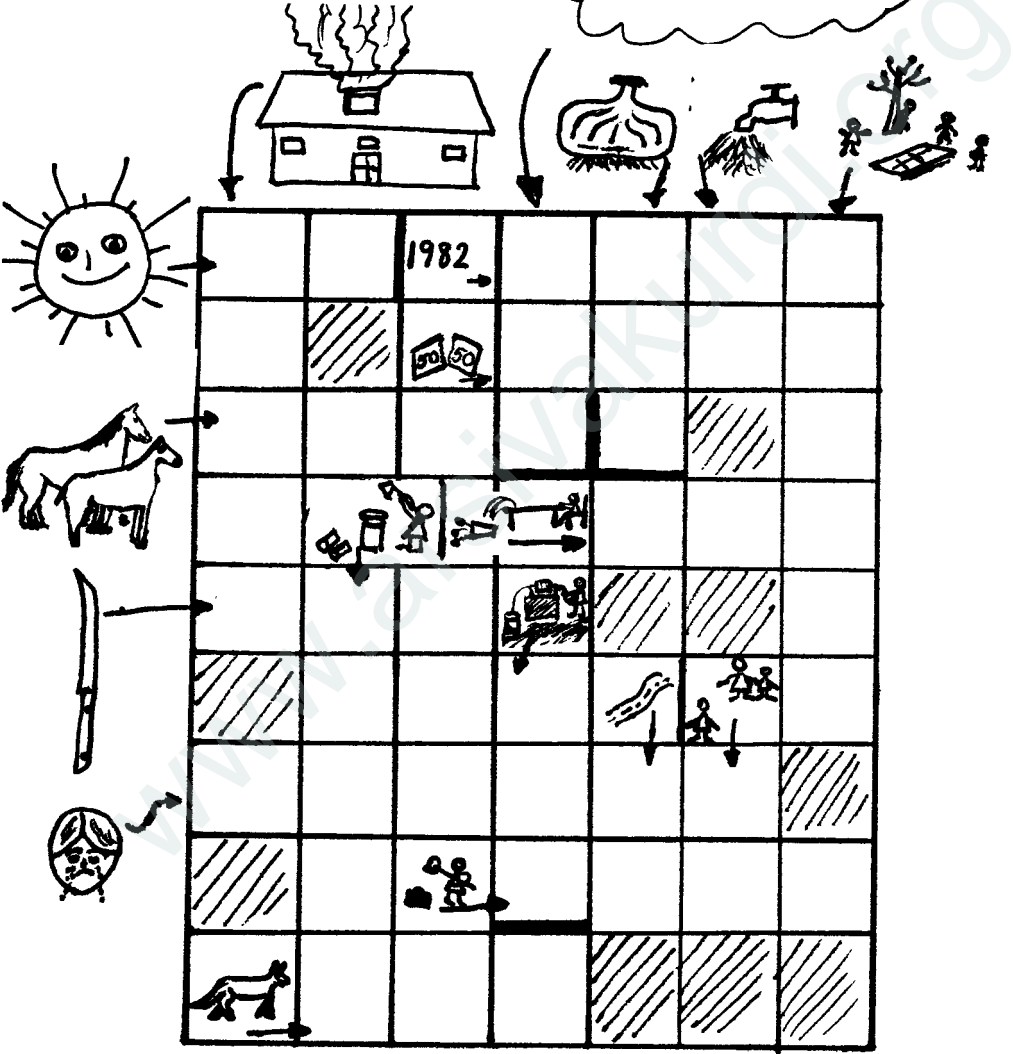
Ji wê rojê şûnda Rindê bi alîkariya dê û bavê, tiştên ku mamostê wê jê re gotibûn, hemû bi cîh anîn. Ji ber ku Rindê sê danê xwe di wextê de dixwar; laşê xwe, dest rû û diranên

xwe qenc dişûştin,êvara di wextê xwe de radi-
ket û sibehan di wextê xwe de radibû, roj bi
roj weke şitlek rihanê bejin dida, bêhn û ta-
ma devê wê gelekî xweş bû. Hevalên wê jê acis
nedibûn û gişan dixwestin bi wê re bileyizin.
Diranên wê weke libên birincê xweşik û sipî
bûn.

XAÇEPİRS

Yekşemi
 şeşemi
 Pêncşemi, paşini
 duşemi. Çarşemi

ŞIVANÊ DEH MÎHAN

Şivanek hebû, şivanê deh mîhan bû. Axê wî, ne xwarinek xweş dida wî û ne jî tu pere didanê. Rojekê şivan fikirî û ji xwe re got:

- Bi xwedê ezê mîhekê bifroşim. Ma wê axe ji ku zanibe ku min mîhek firotiye?

Rojekê şivan li çolê ye, dît ku tacirek heywana ji wê de tê. Jivan çû pêşiya tacir û jê re got:

- Mîhek min heye tu nakirî? Tacir gotê:

- Belê, ez dikirim.

Şivên rabû mîhek firot mêrkê tacir. Gava ku şivan êvarê hat mal, axe derket pêşya mîhan û mîhên xwe hejmartin, dît ku yek kême.

Axê gote şivên:

- Kuro şivan mîhek kême!

Şivên got:

- Na axe, ne kême.

Axê got: - Lawo, vaye neh mîh in. Erê neh in şivan got.

Axê got: - Sibehê çaxê te mîh birin çolê ne deh bûn?

Şivên got: - Belê deh bûn.

Axê got: - Ê, lawê min vaye neh in.

Şivên got: - Erê, ji xwe neh in.

Axê dît ku şivan naxwaze fême bike. Rabû çû ji nav gund deh merî anîn û ji şivên re got:

- Lawo, ev ne deh meriv in?

Şivên bersiva wî da û got: - Belê deh in.

Axê carek din pirsî got: - Ma gava ku sibehê te mîh birin, ne deh bûn? Belê deh bûn, şivên got.

Axê ji meriyan re got:- Ka her yek ji we ji xwe re mîhekê bigrin. Merî rabûn xwe avêtin mîha, her yekî ji xwe re mîhek girt, meriyek zêde ma.

Axê got: - Lawo şivan, ka mîha vî merî, vaye li hev dernakeve ?

Şivên got:

- Bila ewî jî stûyê xwe bi şikenanda û ji xwe re yek bigirta.

Axê carek din got: Emê ji nû ve bikin ku her meriyek ji xwe re mîhekê bigre !

Şivên got: - Baş e.

Her deh meriyan carek din xwe avêtin mîhan û her yekî ji xwe re mîhek girtin, carek din meriyek bê mîh ma.

Axê got: - Şivan, dîsan meriyek bê mîh ma ?

Şivên got:

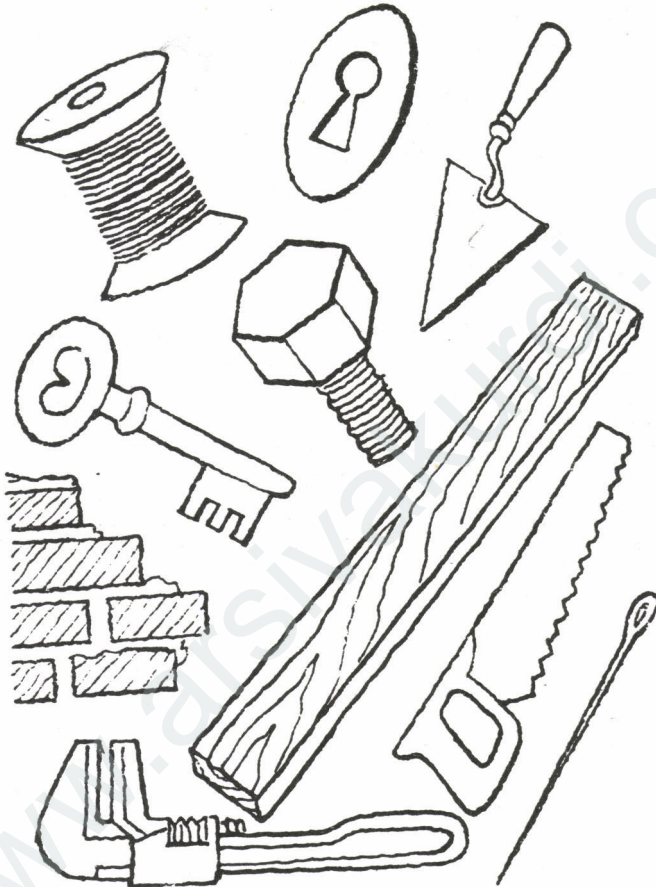
- Ma çavên wî kor bûn, ewî cara din dît ku meriyek bê mîh ma, bila ewî jî zû bikra û ji xwe re mîhek bigirta.

Axê dît ku tiştak ji şivên dernakeve. Gote

şivên: - Bela te li te bikeve û dev jê berda.

Çivrokek ku li nav Kurdan tê gotinê

VANA BIKE COT

Ew tiştên jor dudu-dudu ji boyî hevin.
Gelo tu dikare wana bike cot ?

MELÎ

Allegretto

Me - lî, Me - lî, Me - lî, Me - lî, Me -

lî, Me - lî, Me - lî, şya - ro Me - lî.

Melî, Melî, Melî,
Melî, Melî, Melî,
Melî, siwaro Melî.

Mala Şêniyê newalê,
Melî, Melî, Melî,
Melî, siwaro Melî.

Tajî berda xezalê,
Melî, Melî, Melî,
Melî, siwaro Melî.

Bû fitara êvarê,
Melî, Melî, Melî,
Melî, siwaro Melî.

Xweziya çavên rindikê,
Melî, Melî, Melî,
Melî, siwaro Melî.

DU BIRA

Reşo û Serbest birayê hevdû bûn. Rojekê herdû bira bi hev re çûn zeviya xwe av bidin. Herdû bira heta nîvro xebitîn. Piştî nîvro Reşo birayê xwe bi tenê li nav zeviyê hişt û bi mahna karekî lêxist çû mal. Serbest da aqilê xwe û got :

Reşo ne ji bo kar çû. Ewî rûvîti kir, ji bo firavîne çû. Serbest jî mera xwe hilda da ser milê xwe û ew jî çû malê. Wextê gihîşt mal xwe da ber derî û guhdarî kir, bê ka hal-hewal çiyê. Ewî dît ku Reşo li ser kulav rûniştiye û hêkerûnê dixwe. Diya Reşo jê dipirsî:

- Te ji bo çî ji birayê xwe ra hinek nehîşt?
Ne ew jî birçî ye?

- Ê dayê, Reşo got: Çima tu nizanî, ku zikê me herdu bira yek e. Wekî ku yekî ji me têr xwar, birayê din jî têr dibe. Dema ku Serbest ev gotin bihîst, derî vekir û kete hundur. Reşo lezî pirsê kir û got:

- Bira te zevî xilas kir?

- Na, Serbest bersiva wî da.

- Ê çima? Reşo got; gerekê te xilas kiriba û paşê bihata. Lê, aliyê ne-avdayî wê çawa bibe?

Serbest got;

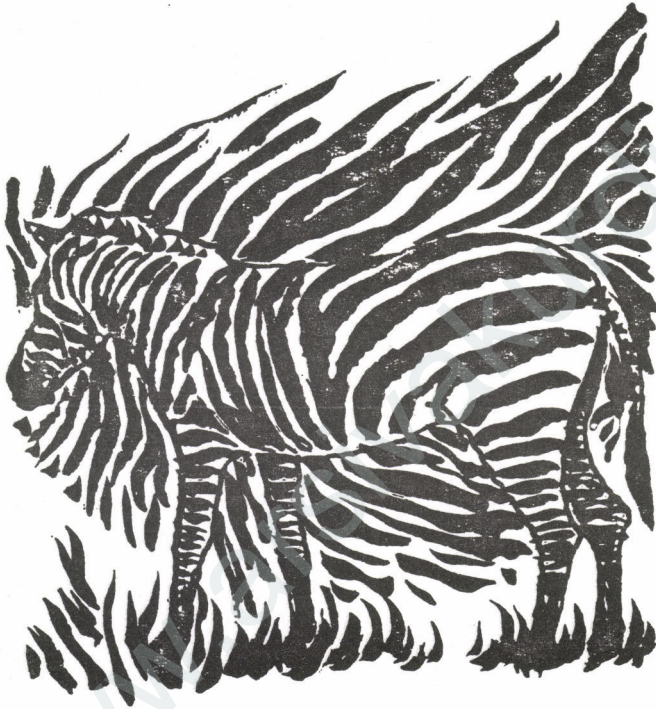
- Aliyê din, wê xwe-xwe avê bikşîne xwe, tu mereqa mekişîne.

Reşo zanibû Serbest çî got, ew ker bû, sor moro bû û deng jê nehat.

Temûrê Xelîl

MIJÛLÎ

XETÊN WÎ TU CAR JÊ NARIN

Heywanekî xwe li vê derê veşartîye.
Gelo tu dikare wî bibînî ? Navê wî
çî ye ?

ŞIVANÊ GUND

Ûso şivanê gjndekî bû. Wek hercar Ûso rojekê pezê gund dan ber xwe û bire çêranê. Ew hetanî nivro li dora gund li ber pezê xwe geriya û pez da çêrandinê. Lê vê rojê qet hedûriya wî nedihat. Ewî ji xwe re got:

- Bisekine, ezê îro gundiyan bixapînim! Ûso dev ji pêz berda û bi bazdan ber bi gund de re-
viya. Bi dengêkî bilind gazî gundiyan kir:

- Gur ketiye nav pêz! Gur ketiye nav pêz!
Dema ku gundiyan bihîst, ku gur ketiye nav pezê wan, bi tivingan di gaziya şivanê xwe Ûso de çûn. Çaxû ku gundî hatin, gihîştin ba pêz, dîtî ku pez li erdê mexel hatiye, û tu gur li wêderê tune ne. Gundî poşman vegeyriyan malên xwe. Ûso bi wan keniya û got: - Min çawa ew xapandin.

Roja din Ûso dîsa pez bire çêrandinê. Vê carê pez bir mêrga binahiya gund. Weke duhî cardî hedûriya wî qet nedihat. Ewî got:

- Ezê gundiyan wek duh carek din bixapînim! Ûso wek roja çûyî dîsa berê xwe da gund û gazî kir: - Gur ketine nav pêz! Zû werin! Gur ketine nav pêz! Guran pez xwarin!

Gundiyan wek roja çûyî dîsa tîfingê xwe girtin û di gaziya Ûso da bazdan. Lê ewan vê carê jî tu gur nedîtî. Ew carek din şûnde vegeryan cûn malên xwe. Ûso carek din bi wan keniya û

got: - Min dîsa gundî xapandin!

Roja sisyan dîsa Ūso pez da ber xwe û ji gund derket ku wana bibe biçêrîne. Ūso hetanî êvarê pez da çêrandinê. Çaxa bû êvar û dinya tarî bû, Ūso pez da dora xwe û ber bi gund de çû. Li nêzîkî gund Ūso dît ku gurekî xwe li pêz girt û xwe dada wan. Ūso ji tirsan bizdiya, pez tenê hişt û gazînî li gundiyan kir:

- Gur ket nav pêz! Gur pez xwar!

Vê carê kesek di gaziya Ūso da neçû. Gundî ji derewê wî aciz bibûn, bawer dikirin ku Ūso vê carê jî derewan dike.

Gurê ku ket nav pêz çendek ji wan kuştin û pir ji wan jî birîndar kirin.

PEYVÊN BERVAJIYÊN HEV

PEYV

law
 mêr
 bilind
 xweş
 sar
 têr
 çep
 zaro
 sist
 roj
 dirêj
 raketî
 zana
 tarî
 tehl
 ko
 der
 mirîşk
 pak
 zelal
 mezin
 jêr
 fer
 reş
 bûk

BERVAJÎ

keç
 jin
 nimz
 nexweş
 germ
 birçî
 rast
 mezin
 pêt
 şev
 kin
 hişar
 nezan
 ronahî
 şêrîn
 tuj
 hundir
 dîk
 lewitî
 şêlî
 piçûk
 jor
 cot
 spî
 zava

SILAV ŞANDIN BO KULÎLKÊ

Sosin di nav mêrgan geş bûn
Binefş li ber çeman xweş bûn
Nêrgiz di nav çiyay zer bûn
Silav şandin bo Kulîlkê

Alalan serê xwe rakir
Dilê genim garis şadkir
Canemêrga rabû barkir
Silav şandin bo Kulîlkê

Binerin çi divê beybûn
Kulên dilan dîsa derbûn
Tenê dibêje serxwebûn
Silav şandin bo Kulîlkê

Darêve geş bûne zeylan
Xortan jêkir, kir nav guldank
Kurdistan tev bûye bândank
Silav şandin bo Kulîlkê.

XEBATNAS

MIJÛLÎ

	5	

Di vê mijûliya jori de ji hejmara yeka (1) heta hejmara nehan (9) binivîsin ku ji her ali û qorziyan de panzdeh derkeve.

4 1 2 3 1 5

1 3 1 2 1

1 2 1 1 3

1 2 1

Van hejmaran bike şeş (6) kom ku her kom bibe şeş (6).

XELO

Rojekê li gundekî mirovek bi navê Xelo hebû. Xelo êvarekê xwe tazî dike û radizê. Bê ka çawa dibe, bi şev xewnekê dibîne, ku ew û mirovekî din bi hev diçin. Xelo nivê şevê çavgirtî û tazî ji mal derdikeve, diçe nav gund, li nav gund dike hawar û dibêje:

- Hûûû ez bavê rebenê me, Hûûû... kuro qey tu min nas nakî, keko birawo. Qaqibo, qaqibo, hûûû ... ez ferxê mala mêran im, hûûû....

Bi hawara Xelo ve gundî tev ji xew hişyar dibin. Li dengê Xelo diçin nava gund, dihêrin ku Xelo şilfî-tazî çûye ser banekî û çawa nav di xwe dide. Gundî ecêb-mayî dimînin. Gundiyek ji wan ban dike:

- Kuro Xelo,çi bi te hatiye? Qey tu dîn bûyî?
Bi gotina yê gundî Xelo ji xewê hişyar dibe,çavên xwe vedike û dinhêre ku şilfî-tazî di nava gundiyan da ye.Xelo ji şerman dibêje:

- Kuro kê ji we ez tazî kirime? Qey ne şerm e? Kuro çawa ez tazî jî kirime,ez bi xwe ne hisiya me.

Xelo, radibe serê xwe dixê ber xwe û diçe mala xwe.Wê şevê ji kenan xew nakeve çavên gundiyan.

Birîndar

LECCINI NECINI

* ŞÊRÊ SERÊN ÇIYAN* *Huseyin*

...û razq

11

xix...xiix

12

Roja din sibehê.

13

Ez serkî bi dûrbêna xwe meyzênim bê ma ka 4i heya.

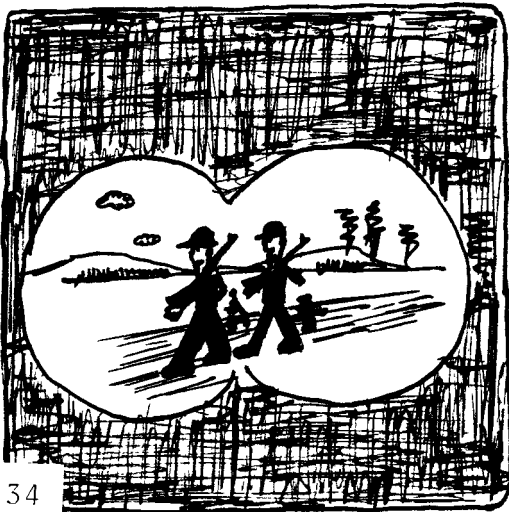

14

Hesin bi dûrbîna xwe li dora şikeftê di meyzênê.

15

34

Way...way du
esker in ?

17

Rajme firaxên xwe û ji vir
herim da esker min negirin

18

Rahîste firaxên xwe...

19

...û ji wêde bazda

20

Hîh...Hîh !

21

Ez duri eskeran kefmî
vêca ez karim hinkî
xwe rihet
kim.

DÛMANÎK HEYE

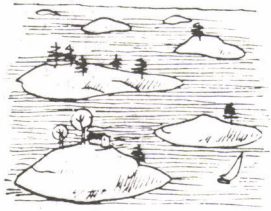
35 22

Huseyin 82

XACEPIRS

5

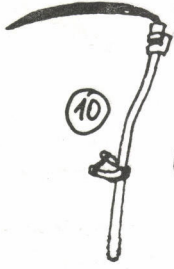
3

1

2

J E H R

Ç I Y A

10

3

4

K O M G I R A V

P Î R E J I N

1

F I R O Ş K E R

7

6

B A D E K

14

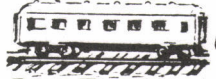
13

7

N A M E B I R

8

G I R A V

11

4

9

T I F I N G

10

K Ê L I N D Î

9

12

K U L Î Ç E

11

V A G O N

2

13

S E Q A W Ê L

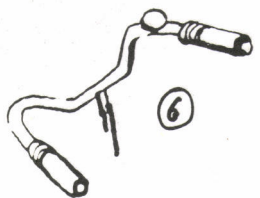
14

D E R Î

8

12

6

UTGIVARE

KURDISTANS ARBETAR-KULTUR FÖRENING

WEŞANA KOÇ - KAK

KOMELA ÇANDA KARKERÊN KURDISTANÊ

ADRESS - NAVNÎŞAN

POSTGIRONR. 98 66 50-0

BOX 7031

163 07 SPÅNGA - STOCKHOLM

SWEDEN

PRIS : 10:- skr
BIHA